

Юсіфлі Бахтія Таптіг Огли,
студент 3 курсу навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук **Тищенко Ю.В.**

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «БАНК»

Зміст, який вкладали у слово «банк», змінювався одночасно із розвитком банківської діяльності, зростанням ролі банків в економіці, а також із розширенням переліку банківських операцій.

В економічній літературі нема єдиного узгодженого поняття визначення банку. Так у Законі України «Про банки і банківську діяльність» ухваленого Верховною Радою України УРСР у 1991р., який ознаменував початок створення банківської системи України, подано таке визначення: «це установи, функцією яких є кредитування суб'єктів господарської діяльності та громадян за рахунок залучення коштів підприємств, установ, організацій, населення та інших кредитних ресурсів, касове й розрахункове обслуговування народного господарства, виконання валютних та інших банківських операцій, передбачених чинним законодавством» [1]. В основу цього покладено перелік операцій, виконуваних банками, а саме: надання кредитів, залучення депозитів, касове та розрахункове обслуговування, здійснення валютних операцій. Закон України був спробою становлення банківської системи. Саме тому в грудні 2000 року Верховною Радою України було прийнято новий Закон України «Про банки і банківську діяльність» і в його останній редакції від 02.08.2014 р. подано таке трактування поняття «банк». Це юридична особа, яке має виключне право на підставі ліцензії Національного Банку України здійснювати у сукупності таких операцій: залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб та залучення зазначених коштів від свого імені на власних умовах і на власний ризик, відкриття і ведення банківських рахунків фізичних і юридичних осіб.

Порівнявши ці два визначення, можемо зробити висновок про законодавче визначення статусу банків в Україні, а також про виключне право НБУ щодо видачі банківських ліцензій, яке закріплено в законі від 7 грудня 2000 року.

Схожу дефініцію банку надводить Г.М. Азаренкова, трактуючи банк як юридичну особу, котрій на підставі ліцензій та чинного законодавства надане право здійснювати банківські операції на комерційній основі [2, с. 9].

Своє розуміння цього поняття надає В.О. Онищенко. Банком він вважає фінансового посередника, який виконує одну або декілька законодавчо закріплених банківських операції [3, с. 5]. На нашу думку таке визначення є не точним, оскільки для залучення коштів населення є і інші посередники, які за своїм статусом не є банками.

Очевидно, що даючи правове трактування поняття банку доцільно застосувати статтю 2 Закону України «Про банки і банківську діяльність», що визначає банк як фінансового посередника, який на підставі ліцензії НБУ здійснює операції, що законодавством визнані як банківські.

У термінологічному словнику ринкової економіки [4, с. 45] подано абсолютно ідентичні визначення банку, де під цим поняттям розуміється «фінансова установа, яка зосереджує тимчасово вільні кошти, надає їх у тимчасове користування у формі кредитів, стає посередником у взаємних виплатах і розрахунках між клієнтами, а також регулює випуск грошей. Як бачимо, у цьому визначенні, на відміну від вище зазначених, з'являється функція, що регулює грошовий обіг.

Вельми цікаве визначення банку надає видатний вчений А.А. Мащепенков. Банком він вважає «цілісне підприємство, яке складається з низки підрозділів, що функціонують відносно автономно один від одного, яке забезпечує перерозподіл грошових засобів в економіці і є організацією системи розрахунків, а також здійснює специфічну підприємницьку діяльність на фінансовому ринку.

Отже, вважаємо надати таку дефініцію банку, це - цілісне фінансове підприємство, до складу якого входять відносно автономні підрозділи, яке на підставі ліцензії Національного Банку України здійснює депозитні, кредитні та інші фінансові операції на комерційних засадах.

Список використаних джерел:

1. Про Банки і банківську діяльність : Закон України від 20.03.1991р. // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - № 25. - ст. 281.
2. Азаренкова Г.М., Дікань Л.В., Новосельцеві Т.О. Сучасні комерційні банки: персонал, розвиток, організація : монографія / Г.М. Азаренкова, Л.В. Дікань, Т.О. Новосельцеві. - Харків : ВД «ІНЖЕК», 2003. - 131 с.
3. Онищенко В.О. Основи банківської справи : навч. посібн. / В.О.Онищенко. - Полтава : Вид-во ПДТУ, 1999. - 163 с.
4. Термінологічний словник ринкової економіки : глобалізація та маркетинг [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.ebk.net.ua/Book/economLcs/mochemyj_et/vocabulary.htm.